

(ha publicat junt amb R. Aracil *Història econòmica mundial i d'Espanya*. Barcelona: 1993), no sols no defuig de la qüestió, sinó que l'adoba amb un apèndix amb els principals indicadors econòmics, així com d'altres aspectes socioculturals agrupats en 21 apartats diferents sobre demografia, educació, sanitat, discriminació de la dona, desenvolupament humà, minories ètniques i religioses, etc.

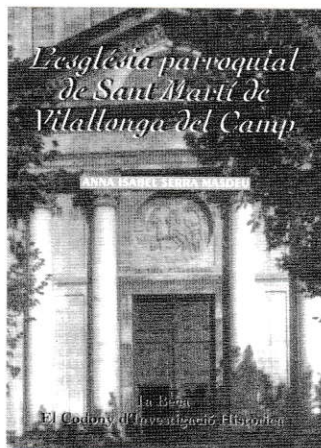
L'obra inclou sovint textos constitucionals, resultats electorals, cronologies, mapes, fragments de discursos, etc., que fan molt més entenedor el que s'està explicant.

El món àrab actual té encara altres valors afegits: una amplíssima i actual bibliografia sobre els capítols que va desgranant, a la vegada que analitza els temes actuals i pendents d'aquests països, com són:

- les relacions amb Israel i el procés de pau amb els palestins i Síria
- el drama kurd
- el desenvolupament de la consciència unitària (La Lliga Àrab, la Unió del Magrib Àrab, el Consell de Cooperació del Golf, etc.)
- les concomitàncies entre l'Islam polític i el religiós, així com l'ascens de l'Islamisme, especialment a Algèria, etc.

Per això podem dir que es tracta d'una obra òptima per a estudiants del món contemporani i de les relacions internacionals, així com per a persones que vulguin estar al dia sobre la realitat més immediata i pròxima i amb la que l'autor aconsegueix invalidar aquell preconcepte que assenyala que la historiografia catalana sols serveix per mirar-se el melic, perquè estem, tant per la universalitat dels temes com per la metodologia emprada, davant d'un llibre molt complert i que ha d'envejar a la historiografia internacional.

JOSEP SANCHEZ CERVELLÓ
Universitat Rovira i Virgili

SERRA MASDEU, Anna Isabel. *L'església de Sant Martí de Vilallonga del Camp.* Vilallonga del Camp: Edicions Cossetània, Agrupació Cultural i Centre d'Estudis de Vilallonga del Camp, 1998, 279 pàg.

El llibre del qual es fa la present ressenya es titula *L'església parroquial de Sant Martí de Vilallonga del Camp* i és un treball d'investigació realitzat per Anna Isabel Serra Masdeu arran d'haver rebut la 1a Beca El Codony, patrocinada per l'Agrupació Cultural de Vilallonga del Camp. Si es demana que l'encapçalament d'un llibre ens situï en el seu contingut, cal dir que en aquest cas es compleix: el tema és quasi únicament la construcció del temple parroquial de Vilallonga, realitzada en un temps curtíssim –entre 1795 i 1809 aproximadament– i els problemes que es generaren per tal de fer realitat aquest fet.

L'autora, que ja té experiència a fer estudis sobre arquitectura així com també sobre temes històrics diversos, enfoca el treball explicant primer el context històric i sobretot econòmic en què es trobava Vilallonga en aquell moment. És evident que la situació de guerra que hi havia durant els anys assenyalats i la virulència d'aquesta guerra sobretot al Camp de Tarragona, no afavorí gens la vida civil. Per aquest fet encara sembla més admirable que es portés a terme aquesta església malgrat les diferents col·laboracions tant de tipus obligatori, el pagament del quinzè, com de tipus voluntari, el treball personal de molta gent del poble en la construcció.

A part dels problemes a dalt esmentats, A. Serra estudia profundament altres qüestions, com la rígida normativa que imposava la Real Academia de San Fernando i que féu que la direcció de l'obra variés diverses vegades. Els arquitectes més analitzats són Andreu Bosch, Josep Miralles i, especialment José Miguel de Toraya. Aquest últim mereix una part molt important del treball, i és en aquest tema en

que l'autora ha hagut de realitzar una tasca completíssima de recerca en diversos arxius, biblioteques i altres institucions, com el Registro de Últimas Voluntades a Madrid. Es considera que J.M. de Toraya és el que definitivament va dirigir la construcció de l'església i va ser un dels principals introductors d'un nou estil, decidit per la Real Academia de San Fernando, a Catalunya i a diferents contrades de la Península. S'aporten una sèrie de dades d'aquest arquitecte i diverses reproduccions d'altres edificis, especialment esglésies, perquè el lector pugui comparar i vegi com el nou estil imposat des del centre s'anava instal·lant en llocs ben diferents.

Després de situar els precedents històrics, econòmics i arquitectònics de l'església, el capítol següent tracta de la definició artística de l'edifici, cosa que l'autora fa basant-se en el coneixement que té de l'arquitectura contemporània a l'església adquirida a través d'aquesta llarga investigació arxivística i bibliogràfica: aquest capítol surt d'una manera natural de l'anterior. Té unes 30 pàgines i es pot considerar l'eix central del treball.

El fet de com es portaren a terme els plànols realitzats per J.M. de Toraya queda plasmat en el Llibre de l'obra de l'església de Vilallonga, conservat en l'Arxiu Històric Arxidiocesà de Tarragona que amb molt de detall descriu l'avançament de la construcció i dels diferents obrers que hi intervingueren: traguers, paletes, picapedrers... amb preus i altres informacions que Anna Isabel Serra aprofita.

El llibre acaba amb un annex, que ofereix al lector una petita part de la documentació utilitzada que s'ha considerat més interessant i amb una completa bibliografia relacionada amb el tema.

Com a conclusió general caldria dir que salta a la vista l'interès de l'autora per la història, perquè el tema de la construcció de l'església queda completament emmarcat en un context socioeconòmic determinat. El treball que hi ha per, primer, localitzar, estudiar, després, i, finalment presentar els documents en què s'ha basat indica les hores de feina relacionada amb la recerca, ignorada per molta gent, del que suposa fer aquest tipus de llibre. Malgrat que d'aquesta obra arquitectònica està gairebé tot dit, és possible que l'accés a fons d'arxius encara no assequible aportin noves informacions –com serien els plànols aixecats per J.M. de Toraya. A més en l'aspecte formal el llibre és agradable de llegir encara que en algunes pàgines la llargada de notes es fa pesada: moltes podrien haver anat com annex documental o no calia incloure-les. És, en resum, un llibre sòlid.

MONTSERRAT SANMARTÍ
Universitat Rovira i Virgili